KAITSEMINISTER

Hr Juhan Parts
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

01.10.2001 nr 1-411/5352

Balti Kaitsekolledži maksustamisega seonduvad probleemid

Austatud härra Parts

1998. aastal Tartus asutatud Balti Kaitsekolledž on paari tegutsemisaastaga arenenud üheks Balti riikide edukamaks kaitsealaseks koostööprojektiks. Alates asutamisest on Kaitsekolledži eelarvet rahastatud kuue toetajariigi - Rootsi, Norra, Taani, Šveitsi, Soome ja Islandi poolt. Eesti, Läti ja Leedu võtavad kolledži eelarve üle 2004. aastaks. Seetõttu on toetajariigid olnud eluliselt huvitatud annetatud rahasummade otstarbekast kasutamisest ning on rahvusvahelistel foorumitel väljendanud selget seisukohta, et Riigikontrolli 05.06.2001.a. kontrolliaktis nr. 11-7/014 toodud maksukohustuste võimalik realiseerumine on neile vastuvõetamatu. Toetajariigid on lubanud lõpetada Balti Kaitsekolledži finantseerimise, kui Eesti riik ei suuda garanteerida, et enne uue auditeerimistsükli algust on väljatöötatud kõiki osapooli rahuldavad kokkulepped Balti Kaitsekolledži maksustamise osas.

Käesolevaga pöördume Teie poole seoses vajadusega leida üheselt mõistetav ja lõplik lahendus alljärgnevatele Riigikontrolli 05.06.2001.a. kontrolliaktis nr. 11-7/014 tõstatatud Balti Kaitsekolledžiga seotud probleemidele, sealhulgas probleemidele maksunduse ja registrisse kandmisega. Balti Kaitsekolledž, mis on asutatud Riigikogus 16.02.1999 ratifitseeritud välislepingu alusel, kus muuhulgas on sätestatud ka kolledži tegevuspõhimõtted, privileegid ja eesõigused ning mis tegutseb Eestis juba kolmandat aastat, on oma tegevuses kohanud mitmeid probleeme, eelkõige maksundusalal. Probleemide põhjuseks on ilmselt puudused erinevate Eesti ametkondade kommunikatsioonis, mis on ka kolledžile esitatud erinevate ja tihti vastukäivate

MR 102815

RIIGIKONTROLL
Kuupäev Reg nr
02.10.2001 2968/11-10

nõudmiste, ettekirjutuste ja tõlgenduste algpõhjuseks. Kaitseministeerium proovib selle kirjaga anda oma panuse nimetatud probleemi lahendamisesse.

Alljärgnevalt on esitatud Kaitseministeeriumi seisukoht Riigikontrolli 18.04.2001 kontrolliaktis nr. 11-1/14 tõstatatud probleemidele, ootame meie seisukohtadele Teie vastust.

1. Külalislektoritega seonduvad kulud

Kolledž kasutab õppetöös külalislektoreid, kellega ei ole sõlmitud kirjalikke lepinguid, kuid kellele makstakse iga loengu eest 150 eurot. Riigikontrolli kontrolliakti kohaselt kuuluvad need summad maksustamisele sotsiaal- ja tulumaksuga. Kaitseministeeriumi seisukoht on, et külalislektorite näol ei ole tegemist kolledži töötajatega ning lähtudes Tulumaksuseaduse § 29 lg 1 (mille kohaselt mitteresidendi puhul maksustatakse töölepingu alusel või avalikus teenistuses töötamisest saadud tulu) ja Sotsiaalmaksuseaduse § 2 lg 1 (lektoritele makstav tasu ei kuulu loetelus toodud sotsiaalmaksu objektide hulka) ei peaks kolledž nende eest makse maksma. Samuti ei oleks otstarbekas lektoritega paari loengu lugemiseks töölepinguid sõlmida.
Kaitseministeeriumi arvates oleks probleemi lahenduseks see, kui külalislektorid esitaksid kolledžile oma (sisuliselt ühekordse) töö/teenuse eest arve, millega lektorid kohustuvad ühtlasi ise vastutama kolledži poolt neile makstavatelt summadelt maksude tasumise eest oma kodumaal.

2. Maksud erisoodustuste pealt (sõidukulud ja toitlustamine)

Suure osa kolledži personalikuludest moodustavad sõidukulud ja toitlustamine. Need kulud sisaldavad nii kolledži poolt palgatud töötajatele kui ka toetajariikide poolt kolledžisse saadetud õppejõududele tehtud kulutusi. Kontrolliaktis juhib Riigikontroll tähelepanu sellele, et oma töötajatele tehtud soodustused tuleb maksustada erisoodustuse tulumaksuga ja sotsiaalmaksuga.
Kaitseministeerium leiab, et oma töötajateks saab pidada siiski ainult kolledži enda poolt palgatud töötajaid (mitte välisriikidest saadetud õppejõude, kelle palgad tulevad saatjariikidest). Nende eest tasutud sõidukulusid ja toitlustamist saab käsitleda kui maksustamisele kuuluvat erisoodustust.

Riigikontroll on eraldi välja toonud kolledži õppejõudude ja õppurite osalemise kolledži poolt korraldatavatel ametlikel õhtusöökidel ning leidnud, et kolledž peaks ka nendelt summadelt maksma erisoodustusmaksu. Siin tuleb Kaitseministeeriumi arvates aga lähtuda põhimõttest, et nimetatud isikute näol on tegemist välisriikide kodanikega, kellega Eesti on sõlminud topeltmaksustamise vältimise lepingu, mille tõttu neid isikuid ei saa Eesti tulumaksuseaduses sätestatud erisoodustusmaksuga maksustada.

3. Käibemaks

Siiani on Maksuamet tagastanud kolledžile käibemaksu Käibemaksu seaduse § 14 lg 3 ja rahandusministri 24.09.1996 määruse nr 73 lisa 2 alusel. Nimetatud sätted reguleerivad riikliku välisabina saadud raha eest kaupade ja teenuste ostmisel Eestis makstud käibemaksu tagastamist.

Kolledži ja tema isikkoosseisu staatust reguleerivast valitsustevahelisest Protokollist tulenevalt on kolledž käibemaksust vabastatud ja seega puudub mõte teda uuesti käibemaksukohuslasena registreerida.

Lisaks on Kaitseministeerium arvamusel, et seni on käibemaksu tagastamisel lähtutud valest sättest: õige oleks lähtuda Protokollist ja Käibemaksuseaduse § 14 lg 1 (uues Käibemaksuseaduses § 30), mis reguleerib muuhulgas valitsustevaheliste organisatsioonide esindustele kaupade ja teenuste ostmisel makstud käibemaksu tagastamist ja võimaldaks kolledžile käibemaksu tagastamist reguleerida sarnaselt Eestis asuvate välisriikide saatkondadega.

4. Lähetusrahad

Kolledž on maksnud lähetuskulusid isikutele, kes ei ole tulumaksuseaduse mõistes töötajad ega kuulu ka ettevõtte juhatusse ega kontrollorganisse. Samuti on makstud kolledži korraldatud seminaridest osavõtnutele päevaraha. Kontrolliakti kohaselt tuleb need väljamaksed maksustada tulu- ja sotsiaalmaksuga.

Probleemi mõistmisel tuleb lähtuda Balti kaitsekolledži asutamislepingust, mis sätestab kolledži eesmärkidena osapoolte relvajõudude vanemstaabiohvitseride ning kokkuleppel ka tsiviilteenistujate väljaõppe alustamise ning selle jätkuva arendamise. Lektorite kasutamisel lähtutakse NATO riikide praktikast. Seetõttu rakendatakse lektorite õiguslikku staatust reguleeriva peadokumendina PfP SOFA-t, mille Eesti Vabariik ratifitseeris 17. aprillil 1996. a.

Kaitseministeerium leiab, et lähetusrahade pealt ei pea kolledž makse maksma, sest õppejõud ja õppurid, kellele lähetusrahasid makstakse, täidavad kolledžis tööülesandeid, kuigi ei tööta seal. Nad on oma riigi Peastaapide poolt lähetatud kolledžisse ning alluvad seal olles kolledži komandandile, kes neid vastavalt vajadusele õppustele lähetab. Õppejõudude ja õppurite lähetusse saatmine kuulub kolledži põhiülesannete hulka.

Käesoleval hetkel õpib kolledžis 3 bosnialast, kelle kõik kulud tasub Šveits. Šveits on kolledži arvele suunanud iga tudengi jaoks $ 20 000, millest neile lähetusse minekul päevarahasid makstakse. Kuna Bosnia õppurid pole kolledži töötajad (kelle lähetusrahadelt tulu- ja sotsiaalmaksu maksma ei peaks), oleks Kaitseministeeriumi arvates lahenduseks see, kui kolledž suudaks dokumentaalselt tõendada bosnialastele määratud summa päritolu ja kasutust.

5. Balti Kaitsekolledži registreerimisega seonduv

Seisuga 31.12.2000.a. oli kolledž registreeritud Eesti Riiklikus Ettevõtete, Asutuste ja Organisatsioonide Registris. Riigikontroll juhtis tähelepanu sellele, et asutused, mis ei ole 1. maiks 2001.a ümberregistreeritud Keskäriregistris või Riigi- ja Kohalike Omavalitsuste Asutuste Registris, kuuluvad registrist kustutamisele.
Riigi- ja Kohaliku Omavalitsuse Asutuste Riikliku Registri põhimääruse praeguse sõnastuse kohaselt ei saa kolledžit registrisse kanda. Seega oleks lahenduseks nimetatud põhimääruse täiendamine nii, et sinna saaks kanda ka rahvusvaheliste lepingutega loodud valitsustevahelised organisatsioonid.

Palume Teie seisukohti ülaltoodud probleemidele Kaitseministeeriumi poolt välja pakutud lahenduste kohta niipea kui võimalik. Balti Kaitsekolledž on Eestis esimene ja arvatavasti mitte viimane rahvusvahelise lepingu alusel loodud organisatsioon, millesse on hetkel kaasatud juba 18 riigi esindajad. Seega on Balti Kaitsekolledži toimimise ja maksustamise aluste lõplik paikapanemine Eesti rahvusvahelise maine seisukohast ülioluline ülesanne. Jääme selle lahendamise juures lootma Teie koostöövalmidusele ning soovile leida kõiki osapooli rahuldav konsensus.

Lugupidamisega

Jüri Luik
Minister

Elin Lehtmets
6 406 140